

**OPINIA**  
**KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**

**z dnia 13 października 2016 r.**

**w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy  
o postępowaniu w sprawach nieletnich**

Celem przedłożonego do zaopiniowania projektu jest podwyższenie poziomu ochrony małoletnich ze szczególnym uwzględnieniem małoletnich poniżej lat 15, a także osób nieporadnych ze względu na swój stan psychiczny lub fizyczny. Ponadto projekt przewiduje zaostrzenie odpowiedzialności sprawców przestępstw przeciwko życiu, zdrowiu, wolności oraz rodzinie i opiece.

Krajowa Rada Sądownictwa w pełni podziela pogląd, że dobro dziecka jest wartością o szczególnym znaczeniu w porządku prawnym, a jego naruszenie, jak również naruszenie dobra osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny cechują się bardzo wysoką społeczną szkodliwością. Jak jednak stwierdzono w uzasadnieniu przedmiotowego projektu każda ingerencja w ustawę karną wymaga wykazania, że proponowane regulacje są przydatne, konieczne i proporcjonalne, a zatem że spełnione są dyrektywy wynikające z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Projektodawca zaś, w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, nie przedstawił żadnych argumentów i danych empirycznych wskazujących, że poziom ochrony osób małoletnich i nieporadnych jest niewystarczający, a przestępstwa w nich wymierzone nie spotykają się z właściwą reakcją karną, w związku z czym konieczne są zmiany legislacyjne.

W aktualnym stanie prawnym zdrowie, życie, czy wolność osób małoletnich i nieporadnych jest chroniona normami prawa karnego. Projekt nie wprowadza do Kodeksu karnego nowych typów przestępstw wymierzonych w te osoby, a de facto ogranicza się jedynie do zaostrzenia sankcji w przypadku popełnienia przestępstw na szkodę tej kategorii pokrzywdzonych przez wyodrębnienie typów kwalifikowanych. Dla wyodrębnienia typu czynu kwalifikowanego potrzebne jest przedstawienie dodatkowych racji poza ogólnym

stwierdzeniem, że określone czyny są wysoce społecznie szkodliwe. Zaostrzenie kar byłoby uzasadnione, gdyby projektodawca wykazał, że obowiązujące granice zagrożenia sankcją nie pozwalają odzwierciedlić stopnia społecznej szkodliwości czynu i winy sprawcy lub praktyka orzecznicza w tego rodzaju sprawach byłaby zbyt liberalna. Uzasadnienie projektu zawiera zaś w tym zakresie jedynie ogólnie sformułowane twierdzenia, niepoparte żadnymi rzeczowymi argumentami. Mając na uwadze powyższe, nie sposób przyjąć, by proponowane zmiany w świetle art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej były przydatne (adekwatne) lub konieczne, co nakładałoby na ustawodawcę obowiązek działania.

Krajowa Rada Sądownictwa zauważa, że projektodawca nie uzasadnił również, jakimi względami kierował się wyodrębniając typ kwalifikowany dotyczący małoletniego lub osoby nieporadnej w art. 156 Kodeksu karnego (ciężki uszczerbek na zdrowiu), a typu takiego nie przewidział w przypadku przestępstwa z art. 157 Kodeksu karnego (średni i lekki uszczerbek na zdrowiu), czy w przypadku przestępstwa zabójstwa. Proponowane zmiany są zatem nie tylko nieuzasadnione względami merytorycznymi, ale również wewnętrznie niespójne.

W projektowanym art 53 § 2 Kodeksu karnego poszerza się katalog okoliczności wpływających na wymiar kary o fakt popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego. Rada uważa, że zawężanie swobody sędziowskiej poprzez rozszerzanie katalogu przesłanek wpływających na tzw. sędziowski wymiar kary, jest niepożądane i dotychczasowe regulacje wystarczająco chronią dobro osób małoletnich. Jeżeli jednak projektodawcy uzupełniają treść art. 53 § 2 Kodeksu karnego, to Rada zauważa niekonsekwencję, polegającą na tym, że z niezrozumiałych względów do katalogu przesłanek określonych w powyższym przepisie nie włączono okoliczności popełnienia przestępstwa na szkodę osoby nieporadnej ze względu na swój stan psychiczny lub fizyczny. Tymczasem sytuacja tych osób jest zbliżona do sytuacji małoletnich.

Rada jednocześnie stwierdza, że przedstawiony do zaopiniowania projekt, z uwagi na jego przedmiot i skalę proponowanych zmian powinien być przedmiotem prac Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego.